

Ieder kind verdient een leerorkest.

Met instrumentaal muziekonderwijs investeer je echt in kinderen!

Een muziekinstrument opent voor een kind een nieuwe wereld, vol van vormende ervaringen. Een viool of trompet (onder je hoede) krijgen, zelf muziek maken en samenspelen met je groep – daar groeit ieder kind enorm van. Een leerorkest brengt alle positieve effecten van muziek maken samen. In Nederland maken initiatieven van Harderwijk tot Heerlen zich hard voor instrumentaal muziekonderwijs op school en in de wijk. Verenigd onder Leerorkest Nederland roepen wij beleidsmakers op, binnen onze gemeenten, provincies en ministeries, om zich sterk te maken voor leerorkesten en betere financiële regelingen te creëren voor lokale initiatieven.

Volgens de rijksoverheid en het concept van een 'rijke schooldag' verdienen alle leerlingen, ongeacht de omstandigheden waarin ze opgroeien, de kans om hun talenten te ontplooien en vaardigheden te ontwikkelen voor een gelijkwaardige deelname aan de maatschappij. Door activiteiten zoveel mogelijk op en via school aan te bieden, profiteren alle kinderen ervan. Het leerorkest-concept past bij uitstek binnen de aanpak van een 'rijke schooldag'.

Kwaliteit van leven

Leerorkest-oprichter Marco de Souza haalt het gedachtegoed van filosofieprofessor Martha Nussbaum aan (*Not for profit*, 2011). Zij legt een belangrijke link tussen kunstonderwijs en een sociale maatschappij waarin mensen 'rijke' relaties met elkaar aangaan. Haar opvatting is dat 'kwaliteit van leven' het uitgangspunt moet zijn voor alle beleid. Dat betekent dat je jongeren zoveel mogelijk kansen moet bieden om hun latere leven als volwassen mens op een waardige manier te leven. Als een kind een muziekinstrument leert bespelen, samen leert spelen en zijn of haar eigen unieke bijdrage ervaart, geef je die oefening en vaardigheid ten volle mee.

Gelijke kansen-beleid

De leerorkest-aanpak ontstond in een kansarme wijk. Het idee van een orkest voor alle kinderen kwam direct voort uit de wens om gelijke kansen te creëren. Zo leren op basisscholen in de Bijlmer alle leerlingen heel laagdrempelig – of beter gezegd zónder drempel – een muziekinstrument te bespelen en maken zij samen muziek. Uit kinderonderzoek blijkt dat 'kunnen meedoen' de belangrijkste geluksfactor is voor kinderen. In het leerorkest staat niemand buitenspel.

Een orkest op school hoort bij uitstek thuis binnen gelijke kansen-beleid. Als een school meer kansarme leerlingen heeft, kan juist een leerorkest de stimulansen bieden die de kinderen anders mislopen vanuit economische of sociale achterstanden. De kwaliteit van het onderwijsaanbod verbetert en de school wordt aantrekkelijker voor de leerlingen én voor de ouders. Als hun kind schittert op een cello of klarinet, zitten de trotse ouders opeens wél vooraan bij de schooluitvoering in het lokale theater.

Waardevolle omgeving

Steeds minder jongeren spelen een muziekinstrument. Muziekscholen en conservatoria in Nederland lopen leeg. Ook de jeugdorkesten, harmonie en fanfare hebben steeds meer moeite leden te vinden. Dat is armoede, een verschraling van ontwikkelingsmogelijkheden en het culturele landschap. Voor veel kinderen betekent een leerorkest de onmisbare opstap naar de muziekschool of -vereniging. Het verschaft daarmee toegang tot een waardevolle vrijetijdsbesteding en een omgeving waarin met plezier wordt samen gespeeld en samen geleefd.

De grote waarde van samen muziek maken is al lange tijd evident. De voordelen zijn talrijk, van het opdoen van positieve ervaringen waardoor zelfvertrouwen groeit, de geconcentreerde oefening die nodig is voor het spelen, de empathie die nodig is om af te stemmen binnen de groep, de overtuigende

boost voor de hersenen, en de fantastische ervaring om betekenisvol onderdeel uit te maken van een groter geheel. En dan hebben we het nog niet gehad over 'gewoon plezier maken'.

Overigens is ook voor volwassenen het leerorkest een succesvol concept. Recent wetenschappelijk onderzoek hiernaar heeft aangetoond hoezeer de musici groeien. Het orkest, waar iedereen welkom is, verhoogt welzijn en plezier, het is een leergemeenschap voor een leven lang ontwikkelen.

Jong geleerd...

Het VN-Kinderrechtenverdrag heeft vastgelegd dat ieder kind recht heeft op een artistieke ontwikkeling en positieve vrijetijdsbesteding. In Nederland zijn we ons bewust van de noodzaak om inclusie actief te bevorderen. Sommige landen zijn al een stap verder: Luxemburg is het eerste land in Europa dat muzieklessen gratis aanbiedt aan alle kinderen en jonge mensen op school – zij kiezen voor de beste ontwikkelingskansen voor ieder kind. Ook in België is gesubsidieerde en dus betaalbare muziekles op of rond school normaal.

Investeren in kinderen

Een leerorkest is niet alleen een muzikaal maar ook een sociaal project. Het is een investering die zich dubbel en dwars terugbetaalt. Een aantal gemeenten in Nederland steunt al succesvol instrumentaal onderwijs of orkesten op school. Maar er is niet overal gelijke steun, of het gaat nog om kleinschalige projecten of alleen om algemeen muziekonderwijs (zonder alle ervaringen van zelf een instrument bespelen en samen muziek maken). Veel initiatieven voor leerorkesten hebben op eigen houtje hard aan de weg getimmerd, zij verdienen het om breder gedragen te worden. Omdat samen muziek maken, kinderen sterker en gelukkiger maakt.

Verenigd onder Leerorkest Nederland roepen wij beleidsmakers op, binnen onze gemeenten, provincies en ministeries, om zich sterk te maken voor leerorkesten en betere financiële regelingen te creëren voor lokale initiatieven.